

2026-09-07

Diarienummer
Ju2026/01500

Yttrande över EU-kommissionens förslag till ändringar i tågpassagerarförordningen (COM)2026, 233

Sveriges Konsumenter har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget om EU-kommissionens förslag till ändringar i tågpassagerarförordningen (COM) 2026, 233.

Sveriges Konsumenter är en obunden, ideell organisation, med 23 medlemsorganisationer, som arbetar för alla konsumenters bästa genom att granska företag, påverka politiken och stärka konsumenter. Sedan den 1 januari 2025 har det statliga verksamhetsstödet om drygt 5 miljoner kronor till Sveriges Konsumenter, som nationell konsumentorganisation, tagits bort. Det innebär att organisationens möjlighet att bedriva konsumentpolitiskt arbete kraftigt har reducerats.

Sammanfattning

1. Sveriges Konsumenter välkomnar Europeiska kommissionens förslag till ändringar i tågpassagerarförordningen, COM (2026) 233. Möjligheten för tågresenärer att köpa en enda biljett på en och samma plattform och samtidigt få resenärsrättigheter för hela resan – även i de fall resan genomförs av olika järnvägsföretag – är något vi länge har efterlyst.

Sveriges Konsumenter anser att det är positivt att förslaget ska gälla både på långdistans och gränsöverskridande tågsträckor, men menar att det kan vara att gå för långt när man föreslår att förslaget även ska gälla tågresor med lokaltrafik, vilket kan få negativa konsekvenser för resenärer.

2. Sveriges Konsumenter tillstyrker förslaget om ett fullständigt skydd av passagerares rättigheter inklusive assistans, ombokning och ersättning om man missar en resa till följd av tidigare förseningar i tågtrafiken, även när tjänsten drivs av andra järnvägsföretag. Det innebär att resenären kan ombokas och få ersättning för hela resan.
3. Sveriges Konsumenter tillstyrker förslaget om att det ska vara en skyldighet för plattformarna och operatörer att säkerställa en rättvis tillgång till biljettförsäljning och neutral presentation av resealternativ som ska kunna rangordnas efter växthusgasutsläpp när så är möjligt.
4. Sveriges Konsumenter förordar nya regler som innebär att en enkelbiljett inte ska delas upp i flera separata biljetter. På samma plattform ska man kunna köpa en resa från A till C via B.

Sveriges Konsumenter understryker dock att dessa föreslagna åtgärder inte är tillräckliga utan bör kombineras med ett ökat utbud av tillförlitliga och prisvärda tågalternativ. I annat fall finns en risk att de föreslagna åtgärderna leder till glesare trafik och mer trängsel på tågen.

Samtidigt måste hänsyn tas till järnvägstrafikens kapacitet och kvalitet och tågbolagens ekonomi. Föreslagna åtgärder skulle kunna leda till ökade kostnader för tågoperatörerna, vilket i sin tur kan leda till besparingar som drabbar tågresenärer genom ett sämre utbud och höjda biljettpriser. I värsta fall kan åtgärderna få motsatt effekt mot det önskade och göra det mindre attraktivt att åka tåg.

För att få en förväntad positiv effekt på föreslagna åtgärder krävs att man samtidigt bygger ut järnvägsinfrastrukturen så att inte negativa konsekvenser som glesare trafik, mer trängsel på tågen och så vidare som förslagen kan medföra, överväger de positiva effekterna.

Sveriges Konsumenter är också tveksamma till att det bara är de järnvägsföretag som har minst hälften av marknaden som i sina boknings- och söktjänster ska visa alla tillgängliga tågresor i landet. Förslaget innebär också att endast dessa stora företag ska omfattas av värdskyldigheten. Risken är då att tågoperatörer väljer att sluta trafikera mindre lönsamma linjer för att därigenom hamna under femtioprocentgränsen på den svenska marknaden och för att undvika att hamna under värdskapsskyldigheten där gränser går vid 49 procent. Något som skulle innebära negativa konsekvenser för utbudet, konsumentskyddet och konkurrensen.

Bakgrund

Sveriges Konsumenter anser att Europeiska kommissionens förslag till ändringar i tågpassagerarförordningen, COM (2026) 233, att göra det lättare att boka tågresor över gränser och mellan flera operatörer på en och samma plattform, är bra. Detta är ett steg i rätt riktning och kan medverka till att främja EU:s klimatmål. Något som också välkomnas av den europeiska konsumentorganisation BEUC, där Sveriges Konsumenter är en medlemsorganisation. Liksom BEUC tycker vi också att det krävs mer för att säkerställa att passagerarna verkligen får rättigheter för hela resan, även när flera operatörer är inblandade.

Båda organisationerna har sedan länge påtalat den stora skillnad det är gällande möjligheten att smidigt och enkelt hitta, jämföra och boka tåg på digitala plattformar jämfört med att boka en flygbiljett. Detta gäller både inrikes tågresor, men särskilt gränsöverskridande tågresor i jämförelse.

Med dagens system har konsumenter sämre möjligheter till ombokning, assistans och ersättning när hela eller en del av tågresan ställs in eller blir försenad. I synnerhet när flera olika bolag är inblandade i en och samma tågresa.

Många konsumenter vittnar om svårigheter att hitta, jämföra och boka tågresor. Detta hör vi genom de som kontakter Sveriges Konsumenters konsumentvägledning, via våra medlemsorganisationer och utifrån de kontakter vi har med landets övriga konsumentvägledare. Detta gäller särskilt när det är flera järnvägsbolag involverade och vid gränsöverskridande resor. Många bolag visar inte alla bokningsalternativ på sina plattformar och en del järnvägsbolag syns inte på alla plattformar. Konsumenter måste i dag söka på olika plattformar och bland olika bolag för att kunna jämföra både tider och priser.

Många konsumenter berättar också om svårigheter att veta vilka rättigheter man har när ett tåg eller en tågsträcka blir inställd eller försenad. Det är svårt att veta vilket bolag som är ansvarigt för förseningen och som eventuellt har en skyldighet att boka om eller betala tillbaka pengar och ersättning.

Detta medför att många konsumenter ser det som ett enklare, säkrare och billigare alternativ att resa med flyg, trots den negativa klimatpåverkan som flyger ger.

Åtgärder

EU:s vision att resenärer bara ska behöva boka en biljett på en enda plattform, även om resan trafikeras av flera olika bolag på flera delsträckor ser vi som mycket positivt.

Att operatörerna måste göra sina biljetter tillgängliga på plattformarna och att plattformarna och operatörerna får en skyldighet att säkerställa en rättvis tillgång till biljettförsäljning och neutral presentation av resealternativ är ett steg i rätt riktning. Biljetter ska erbjudas på ett neutralt sätt, rangordnade efter växthusgasutsläpp när det är möjligt. Det ska vara icke-diskriminerande kommersiella avtal med biljettplattformar och vice versa. Samma sak gäller rättigheter vid inställda och försenade tåg för hela resan oavsett vilka bolag som trafikerar sträckan eller delsträckorna. Här krävs det dock ett förtydligande både vad gäller definitionerna av singel ticket, samlingsbiljett, direktbiljett, transporttjänst, förbindelse och anslutning. Regelverket måste lätt kunna förstås av såväl resenärer som tågpersonal.

Brister

Sveriges Konsumenter är dock missnöjda med att det inte har gjorts en ordentlig konsekvensanalys av föreslagna åtgärder. Hur kommer de ökade kostnaderna för att till exempel se till att alla avgångar marknadsförs på alla tillgängliga marknadsplatser som vill lägga upp resorna innebära? Hur kommer föreslagna åtgärder påverka utbudet av tågtrafik, särskilt på de mindre lönsamma linjerna? Hur stor är risken för att linjer läggs ner för att ett bolag ska slippa komma upp i en marknadsandel på 50 procent så att man därmed hamnar under gränser för att behöva lägga upp sina avgångar på plattformarna och slippa värdskapsskyldigheten? Hur kommer trängseln på spåren, i tågen och priset för tågbiljetter påverkas? Och vilka ökade kostnader kommer en utökad ersättningsskyldighet för tågbolagen och operatörerna att bli när tåg blir inställda eller försenade? Skälen till att tåg blir inställda eller försenade beror ofta på brister som i många fall är de nationella infrastrukturförvaltarnas ansvar.

Att arbeta förebyggande och lägga resurser på att ta bort orsakerna till missade anslutningar och förseningar är mer samhällsekonomiskt effektivt än att hantera dem i efterhand. Här ligger ett stort ansvar på de nationella infrastrukturhållarna (till exempel Trafikverket i Sverige).

Vi tror dock att förslaget, med vissa ändringar och kompletterande regler kommer att göra det enklare för konsumenter att boka och resa mer klimatsmart, och säkerställa konkurrenskraftiga tågbiljetter till gynnsamt pris för alla.

Det kommer också att ge ett bättre skydd gällande ombokning och ersättning om man missar en resa, även när tjänsten drivs av andra järnvägsföretag.

Stockholm dag som ovan

Johanna Hållén
generalsekreterare, Sveriges Konsumenter

Föredragande
Maria Wiezell, expert konsumenträtt